

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Számítógépi programalkotás szerzősége

Ügyszám: SZJSZT-26/09/1.

A Megkereső által feltett kérdések:

1. Egyetért-e a Tisztelt Szerzői Jogi Szakértő Testület azzal az állásponttal, hogy

1.1. P.F. I. rész d) pont, első francia bekezdésében leírt tevékenysége nem alapozza meg az E-O és E-I programokkal kapcsolatban szerzői minőségét, figyelemmel arra, hogy a szoftvereket teljes egészében én készítettem el, én terveztem meg az adatbázisterv, illetve a program működésének megtervezésétől a konkrét programozásig terjedő folyamat teljes egészében?

1.2. a fentiekre és a 3. szám alatt becsatolt nyilatkozatokra is tekintettel az E-O és az E-I szoftverek szerzői jogi jogosultja én vagyok?

1.3. sem a szerzői vagyoni jogok átruházása, sem felhasználási jog keletkezése nem állapítható meg jelen ügyben az L.M. Kft. részére az E-O és E-I szoftverekkel kapcsolatban, mivel az L.M. Kft. és köztem nincs érvényes megállapodás sem a szoftverek szerzői vagyoni jogainak átruházása, sem felhasználási jog tekintetében?

2. Feltéve, de meg nem engedve, hogy a szoftverek átadása mint ráutaló magatartás és a szoftverek átvétele megalapozza a felhasználási jog keletkezését, mi a keletkezett felhasználási jog terjedelme (pl. terület, időtartam, felhasználási mód)?

3. Egyetért-e a t. Szerzői Jogi Szakértő Testület azzal, hogy – feltéve, de meg nem engedve, hogy felhasználási jog keletkezett – a felhasználási jog nem kizárólagos, azaz az E-O és az E-I szoftverek felhasználása vonatkozásában harmadik személyeknek is felhasználási jogot engedhetek? Amennyiben igen, úgy az „Alvállalkozói szerződés”-től függetlenül is adhatok-e felhasználási engedélyt harmadik személyeknek, vagy amíg az hatályban van, úgy az L.M. Kft. jogosult az „Alvállalkozói szerződés” szerinti 50%-os jutalékra (az L.M. Kft.-vel kötött szerződés hatályban van, de az együttműködés teljes mértékben megszűnt)?

4. Feltéve, de meg nem engedve, hogy felhasználási jog keletkezett, a t. Szerzői Jogi Szakértő Testület álláspontja szerint, van-e annak jogi akadály, hogy a felhasználási engedély az „Alvállalkozói szerződés” 7. pontjában írt 60 napos felmondási idővel, rendes felmondás útján megszűnjön?

5. A t. Szerzői Jogi Szakértő Testület egyéb észrevételei.

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

Elöljáróban az eljáró tanács rögzíti, hogy az eljáró tanács a Szerzői Jogi Szakértő Testület

szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői vélemény[é]t, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást(...)”. Az idézett rendelkezésből következően az eljáró tanács jelen szakvéleményét kizárólag a számára átadott iratok és annak mellékletei alapján alakította ki.

Ad 1.1.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 4. § (1) bekezdése szerint a „szerzői jog azt illeti meg, aki a művet megalkotta (szerző)”. A szerzői jogvédelem jogszabályi feltétele tehát maga az alkotás, amely – a kreatív szellemi tevékenységből fakadó – egyéni, eredeti művet hoz létre.

A szerzői jogi oltalom soha nem a megvalósítandó ötletet, hanem annak egyéni, eredeti megformálását védi. Ez a megállapítás igaz azokra az alapvetően funkcionális jellegű műfajokra is, amelyek jelentősége elsősorban nem az esztétikai élmény nyújtásában, hanem valamely funkció egyedi, eredeti megvalósításában érhető tetten. Ezen funkcionális jellegű műfajok közé tartozik a számítógépi programalkotás is.

A számítógépi programalkotás fejlesztése számos különböző módszer alapján történhet. Az egyedi megrendelés alapján készített szoftverek fejlesztése során a kiindulási pont jellemzően a megrendelő elvárása, vagyis a megvalósítandó funkciók és egyéb jellemzők (például grafikai kérdések) rögzítése. A megrendelő a rendelés feladásakor – például felkészültségétől, korábbi szakmai tapasztalataitól, az elvégzendő feladat jellegétől, a fejlesztést végző szakemberekkel szerzett tapasztalataitól függően – eltérő mélységben fogalmazza meg elvárásait. Lehetséges, hogy a megrendelő csupán az elvégzendő feladatot határozza meg (például „pénzügyi, könyvelési szoftver honosítása”), de az is lehetséges, hogy akár az alkalmazandó algoritmusokat, pontos képernyő-terveket is a megrendelő határozza meg. Míg az előbbi eset eredményeként kialakuló ötlet nem alapozza meg a szerzői jogi védelmet, nem zárható ki az sem, hogy a nyújtott szellemi tevékenység megalapozza a megrendelő szerzői minőségét. A megrendelő pozícióban lévő személyek szerzői minőségéről ezért általános jelleggel nem, csupán az egyedi esetet ismerve lehet megalapozottan állást foglalni.

Az eljáró tanács – a fentiek mellett – egyetért azzal a megállapítással, hogy önmagában a megvalósítandó funkcióknak a megrendelő általi meghatározása, illetve a képernyő-tervekkel kapcsolatos általános elvárások közlése nem minősül olyan szellemi tevékenységnek, amely az Szjt. értelmében szerzői jogi oltalmat keletkeztet.

Ad 1.2.-1.3.

A megkeresésben alkalmazott „szerzői jogi jogosult” fogalma jelentheti egyrészt a szerzőt, másrészt pedig azt a személyt, aki (amely) a vagyoni jogokat gyakorolhatja.

Az Szjt. 94/B. §-a szerint az ellenkező bizonyításáig „azt kell szerzőnek tekinteni, akinek nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették”. Az eljáró tanács megvizsgálta a rendelkezésre bocsátott forráskódi ill. futtatható (demo) állományokat, ill. a szoftverek kézikönyveit, és megállapította, hogy azok több helyen is megjelölik a megkeresőt. Ezen megjelölések egyike sem tekinthető azonban az Szjt. 94/B. §-ának (1) bekezdése szerinti olyan névfeltüntetésnek, szerzői azonosításnak, amely az ilyen művön szokásosnak tekinthető lenne. A megkeresés szerint az E-O és az E-I programokat „©L.M.” megjelöléssel hozták forgalomba. A © jel alkalmazása – egyebek mellett a Magyarországon az 1971. évi 4. tvr.-el kihirdetett Egyetemes Szerzői Jogi Egyezmény (Egyezmény) III. cikk (1) bekezdésének

rendelkezése okán – elterjedt módja a szerzőnek, illetve a szerzői vagyoni jogok jogosultjának (az Egyezmény hiteles angol szövege megfogalmazásában: „copyright proprietor”) megjelölésére. Az eljáró tanács megállapítása szerint a szoftvereken feltüntetett megjelölés ez esetben nem a szerzőre, hanem a vagyoni jogok jogosultjára vonatkozik, már csak azért is, mivel szerző – az Sztj. 4.§ (1) bekezdéséből következően – kizárólag természetes személy lehet, miközben a szoftveren feltüntetett „L.M.” jelölés kifejezetten egy jogi személyre utal. Ezt a megjelölést a © betűvel együtt feltehetően az alapszoftverrel együttes terjesztés indokolta.

Az Sztj. 94/B. § (2) bekezdése szerint, ha a szerzőt a művön nem jelölték meg a szokásos módon, úgy az ellenkező bizonyításig azt kell szerzőnek tekinteni, aki a művet sajátjaként a Magyar Szabadalmi Hivatalnál önkéntes műnyilvántartásba vette és ezt közokirattal igazolja. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a megkereső mindkét tárgybeli szoftvert sajátjaként bejelentette a Magyar Szabadalmi Hivatal önkéntes műnyilvántartásába. A hivatkozott rendelkezés szerint ellenkező bizonyításig a megkeresőt kell az E-I és az E-O programok szerzőjének tekinteni. A szerzőségi vélelem megdöntésére vonatkozó iratot a megkeresés nem tartalmazott, így azzal kapcsolatos további vizsgálatot az eljáró tanács nem végzett.

A fentiek mellett az eljáró tanács meg kívánja jegyezni, hogy a rendelkezésére bocsátott iratok alapján azt nem vizsgálhatta, hogy a megkeresésben megnevezett C. B., F. L. és C. L. a tárgybeli számítógépi programalkotásoknak konkrétan milyen módosításait (esetleg átdolgozásait) hajtotta végre. Ezzel együtt, az azonban általános jelleggel rögzíthető, hogy akár az ügyféligényeknek való jobb megfelelést célzó „technikai jellegű módosítások”, akár a „hibajavítások” elérhetik a szerzői jogi oltalomhoz megkívánt egyéni, eredeti szellemi alkotást, önmagukban ugyanis soha nem az adott munka célja (jelen esetben: módosítás vagy javítás), hanem annak tényleges megvalósítása ad eligazítást ebben a kérdésben.

Az eljáró tanács – megfelelő információk hiányában – azt sem ellenőrizhette, hogy az 5/1-5/3. számon csatolt nyilatkozatok szerzői a nyilatkozatok aláírásakor rendelkeztek-e a vagyoni jogokkal, ehhez ugyanis meg kellene vizsgálni, hogy az említett személyek milyen jogviszony alapján végezték a szoftverek módosítását, illetve javítását. E kérdésnek egyebek mellett azért lehetne jelentősége, mert ha (a) a tevékenységük eléri szerzői jogi oltalom szintjét, de (b) a vagyoni jogokat akár az Sztj. rendelkezése folytán (például szolgálati műként), akár pedig magánjogi szerződés alapján korábban átruházták harmadik személyre (például az L.M. Kft-re), úgy a csatolt nyilatkozatok joghatása csak külön vizsgálat eredményeként lenne megállapítható.

A fentiek mellett az eljáró tanács rögzíti, hogy nem talált olyan körülményt, amely az 5/1-5/3. számon csatolt nyilatkozatoknak a szerző személyére vonatkozó kijelentéseinek valódiságát megkérdőjelezné, azok alapján alaposan feltételezhető, hogy a nyilatkozatot adó személyek tevékenysége nem alapozza meg a szerzői jogi védelmet.

Az eljáró tanács megvizsgálta az L.M. Kft. és K. E. között 1998. február 1-jén létrejött „Alvállalkozói szerződés” elnevezésű megállapodást (a továbbiakban: „Alvállalkozói szerződés”) és megállapította, hogy abban kifejezett rendelkezés sem a tárgybeli szoftverek átruházása, sem pedig azokra kiterjedő felhasználási jog vonatkozásában nem található.

Az Sztj. 42. § (1) bekezdése szerint a felhasználást a szerző felhasználási szerződésben adhat, amelyet a 45. § (1) bekezdése értelmében írásba kell foglalni, és ugyancsak írásban kell rögzíteni a vagyoni jogok átruházására vonatkozó megállapodást az Sztj. 55. §-a szerint.

Tekintettel azonban arra, hogy a jognyilatkozatokat minden esetben tartalmuk és nem elnevezésük alapján kell elbírálni, továbbá az Szjt. 3. §-a útján alkalmazandó Ptk. 207. § (1) bekezdésére, az eljáró tanács megvizsgálta a felek feltehető akaratát is.

Bár az Alvállalkozói szerződés 1. a) pontja az E-O és az E-I programok esetében a fejlesztést, mint a megkereső által említett szolgáltatást nem említi (a szoftverfejlesztésre vonatkozó 1. b) pont viszont nem említi az E-O és az E-I programokat) a *megkeresés* I. c) pontja szerint a felek megállapodásukat kifejezetten az E-I és az E-O programok elkészítése érdekében kötötték. Az Alvállalkozói szerződés 4. pontja továbbá arról rendelkezik, hogy a megkereső milyen mértékű jutalékban részesül az E-O és az E-I programok értékesítése után, függően a nyújtott szolgáltatások körétől. Az eljáró tanács e körben külön fel kívánja hívni a figyelmet arra a körülményre, hogy az Alvállalkozói szerződés már hivatkozott 4. pontja szerint, amennyiben az E-O és E-I programok értékesítése teljes egészében az L.M. Kft-től függetlenül történik, a vételár ötven százaléka az L.M. Kft-t illeti meg. A fentiekből összességében az a következtetés vonható le, hogy a felek között megállapodás jött létre az E-O és az E-I modulok elkészítésére, illetve arra, hogy az ily módon kifejlesztett programok értékesítését – amely szerzői jogi értelemben a többszörözési és terjesztési jogokat érinti – a megkereső és a megbízást adó L.M. Kft. is végezhetette. Erre utal a *megkeresés* I. f) pontja is, amely szerint a megkereső és az L.M. Kft. forgalmazta az E-O és az E-I programokat.

Az eljáró tanács e körben hivatkozni kíván az Szjt. 42. § (3) bekezdésére, amely szerint, ha a „felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni”. Mivel Alvállalkozói szerződés alapján nem dönthető el egyértelműen, hogy a felek át kívánták-e ruházni az E-O, illetve az E-I programok vagyoni jogait (ahogyan az egyébként számítógépi programalkotások esetén szokásos), vagy csupán az értékesítéshez nélkülözhetetlenül szükséges többszörözési és terjesztési jogokat magába foglaló felhasználási engedélyt kívánták a megállapodásban rögzíteni, ezért a szerző számára szűkebb terjedelmű, a többszörözési és terjesztési jogot biztosító felhasználási szerződésként kell az Alvállalkozói szerződést érteni.

Az eljáró tanács ugyancsak hivatkozni kíván az Szjt. 46. § (4) bekezdésére is, amely szerint – kétség esetén – a többszörözésre vonatkozó engedély kiterjed a terjesztésre is.

A fentiek alapján az eljáró tanács megítélése szerint az L.M. Kft. – a megkeresővel kötött Alvállalkozói szerződés erre vonatkozó kifejezett rendelkezése hiányában is – megszerezte a tárgybeli szoftverek többszörözésére, terjesztésére vonatkozó felhasználási jogot.

Ad 2.

Az eljáró tanács korábban arra a következtetésre jutott, hogy a felek között legalább a szoftverek többszörözésére és terjesztésére vonatkozó megállapodás született, az Alvállalkozói szerződés kifejezett rendelkezése hiányában is.

Mivel a felhasználási engedély nem a felek között kötött megállapodás kifejezett rendelkezéséből következik, az eljáró tanács fel kívánja hívni a figyelmet az Szjt. felhasználási szerződésekre vonatkozó azon szabályaira, amelyek a felhasználási engedély terjedelme tekintetében fennálló kétség esetén adnak eligazítást. Ezek közül – a konkrét esethez igazodva – kiemelendő, hogy az Alvállalkozói szerződés kifejezett rendelkezése hiányában nem érhető

- kizárólagos felhasználási jogot biztosító megállapodásnak [Szjt. 43. § (1) bekezdés];

- harmadik személynek átruházható felhasználási jogot keletkeztető megállapodásnak [Szjt. 46. § (1) bekezdés];
- az átdolgozásra is kiterjedő engedélynek [Szjt. 47. § (1) bekezdése].

Az Szjt. 43. § (4) bekezdése szerint továbbá, mivel a felek nem állapodtak meg a felhasználási engedély területi hatályáról, ezért az kizárólag a Magyar Köztársaság területére szól. Az eljáró tanács a rendelkezésére bocsátott Alvállalkozói szerződést úgy értelmezi, hogy a felek a felhasználási szerződés időbeli hatályáról is úgy állapodtak meg, hogy az az Alvállalkozói szerződéshez igazodik. Ebből következően, mindaddig, amíg az Alvállalkozói szerződés hatályos, a felhasználási engedély is hatályos.

Ad 3.

Az eljáró tanács megállapítja, hogy az E-I és az E-O szoftverek felhasználására adott engedély, az erre vonatkozó kifejezett rendelkezés hiányában, az Szjt. 43. § (1) bekezdéséből következően nem tekinthető kizárólagosnak.

Ad 4.

Az Szjt. 101. §-a szerint a Szerzői Jogi Szakértő Testület a szerzői jogi jogvita kérdések vonatkozásában illetékes, így a megkereső 4. kérdését is kizárólag ebből a szempontból vizsgálta meg. Az eljáró tanács a rendelkezésére bocsátott iratok alapján nem lát olyan okot, ami szerzői jogi szempontból megakadályozná a szerződés rendes felmondással történő megszüntetését.

Ad 5.

Az eljáró tanácsnak egyéb észrevétele nincsen.

dr. Gyertyánfy Péter
a tanács elnöke

dr. Békés Gergely
a tanács előadó tagja

Mamuzsics Gábor
a tanács szavazó tagja